



1. Nisi Saeculum decimum quartum existente Summo Pontifice Bonifacio ejus nominis octavo, Imperatore Alberto Austriaco, Franciscus regnante Philippo quarto, cui Pulchri ob oris & corporis venustatem inditum cognomen. Sub Imperio Alberti nova Helvetiorum Respublica sumptis exordium. Ipsi quippe ab Imperatoris ministris vexati se in libertatem vindicaverunt, quam hodie retinent.

2. Philippus Pulcher Anglos levibus aliquot praeliis initio Principatus fuderat; sed progrediente difficili bello, prior illa felicitas quasi aliquo turbine excussa est. Vido Flandria Comes Imperatoris Adulphi Nassavii, & Anglorum Regis Eduardi primi fretus opibus, Franco bellum movit. Sed dilapsis a societate belli tantis Principibus sero suum agnovit errorem; nam spoliatus omnibus, potentioris arma timenda, pacemque colendam esse didicit. Ac illum quidem detenta pro obside a Francia Rege Philippo Pulchro filia, quam Eduardi Angliae Regis filio uxorem destinaverat, dolor armavit. Hanc vero ubi ex more aegritudine sublatam audivit; tum societate iterum inita cum Anglis, a Philippo Rege aperte deservit. Francus cum numero exercitu Belgicam ingressus, in Atebatum finibus Carolo Valens Duce Flandros levi praelio tamquam atrocioris pugnae praeludium fregit, armisque progressus Flandriam subinde omnem subegit, Comitumque a suis desertum, captum cum duobus liberis Roberto & Vidone Lutetiam Parisiorum abduxit. Rex magnifice a Flandris susceptus est. Verum plebs animo confectum mutato concepit, quod severius se habitam ab optimatibus Francis existimaret, adeo nullum est Imperium tutum ac diuturnum, nisi benevolentia munitum sit, armis ducibusque assumptis Petro Lusco textore, & Briano lanione, apud Brugas Jacobo Comitum Fani Paulini Regio Praetori vim meditabantur. Cedes Francorum ingens edita: Curtracum Francorum ejecto praesidio captum; cedis insigni clade nostris. Ea res Regem movit, ut bellum in rebelles Roberto Regiae stirpis Principi demitteret. Is sexaginta armatorum millia in hostes eduxit. Fessili Francos loci iniquitas; ceduntur a Flandris, qui victoria ista feroces spes altiores concipiebant; cum Rex ingentibus copiis succinctus opportune accurrens, secundum Legiam amnem uno alteroque ad Audomaropolim conficti feroces ita cecidit, ut Curtracensis pugnae infamia plane deleretur. Caesa sunt praelio triginta sex Flandrorum millia. Tandemque poscentibus data est venia.

3. Bonifacius omnia bellorum fomenta inter Francia & Anglia Reges extinguere cupiens, ut daretur opportunitas ad sacrum adversus Saracenos instaurandum bellum, quod persaepe ingenti animorum ardore susceptum, Deo Christianorum peccata castigante, tristes ac infestissimos habuerat exitus. Totius expeditionis ducem destinavit Carolum Valensium Philippi Pulchri fratrem strenuum Principem & moderatum, quem post multa in Flandros praclare gesta, frater ejus Philippus aemulatione fraternae gloria ab illa expeditione revocavit, admodum inopportuno tempore, consilio Enguerrani Marigniani Regii Quaestoris, id unum sibi animo proponens, ut unus Regiae praesent voluntati, & ab Rege procul amoliretur eos quicumque sibi non essent addicti. Ideoque cum Flandri virtutem reveriti Valensii sub ejus ductu placide conquiescerent, Enguerranus copiosos ex Belgio quaestus per insatiabilem avaritiam lucrari intendens, hunc praefectura consentiente Rege amovit, & truculentum ac insatiabilem vitium illius vice subrogari curavit Jacobum Castillanorum, cujus rapacitatem execrata gens Belgica in novas rebelliones erupit. Tum Bonifacius Pontifex Carolum in Italiam accitum ad componendas plebium seditiones, quibus tota exardescere, excivit; intendens praesertim in eum transferre Graecorum Imperium uxorio jure; duxerat enim Catharinam Balduini filiam, quem Constantinopolitani Patrologus eiecerat. Bonifacius ut viam expetita a se expeditioni muniret, Carolum Claudum Neapolitanum Regem ad Philippum adjuncto Sabaudia Comite miserat, qui in biennium inducias vix obtinuerat, ea etiam lege ut eo interstitio Rex Flandricas urbes obtineret. Ceterum ut res male facta infeliciter coalesceret: eadem Marigniani vi tyrannica, quae Flandros ad bellum concitavit, Francos quoque ad seditiones frequentes impellebat praetextu, ut vocabant, *Maladrone*. Tem-

pus praeterea induciarum brevis Pontifici videbatur, quam ut res tanti momenti peragi possent. Bonifacius inconsulto Rege novum in Gallia Apamiensem erigit Episcopatum, primasque ejus infulas tradit cuidam Bernardo, atque ut acius Regem pungeret, ei mandat per eundem, ut omnibus praetermissis ad bellum sacrum se conferat, vetat indictas decimas ad alium usum convertere, ipsumque Regem a Pontifice deponendum committatur, nisi statim obtemperet. Rex indignatus in hominis impudentem Narbonensi Archiepiscopo in custodia tradit. Id postquam rescivit Pontifex, novas ad Regem epistolas asperitas scribit, quibus testatur, ob ejus contumaciam Franciae regnum jam esse devolutum ad Apostolicam Sedem. Ex littera Jacobo Normandio Archidiacono Narbonensi tradit eisdemque legenti eripit sunt, & ab Arteseo spectante Rege in ignem conjecit. Atamen solutus est Apamienis Episcopus, & una cum Jacobo Archidiacono iustus a Regno procul facere. Tum vero supervenit perditissima illa Sacra Columnensis & Nogarati Franci equitibus conjugatio, qui collatis exiguis viribus conducticium paucorum militum quos uterque collegerat, audeat & damnable facinus apud Anagninam fecerunt: nec tamen captum in potestate diu habuerunt: brevi namque dissipata illa collectitia manu, plebs ipsa quae sui officii erant praestitit, & Pontificem debita restituit libertati. Quem tamen ardens dolor & iracundia eorum, quae sibi usque adeo indigne obtigerant, paucis diebus ex hac vita subtraxit. Vir erat jurium consultissimus, semel concepti propostiti tenacissimus, adeo ut nulla inde ratione dimoveri aut insecti posset. Nihil nisi grande animo proponebat, magnificosque rerum successus de ingenii praestantia sibi pollicebatur, nihil in eo exile, nihil mediocriter inerat, grandes virtutes, grandia pariter vitia; quibus ille offuscabatur, ambitio & iracundia. Interit Bonifacius Romae mense Octobri ann. 1304 ut scribunt Joann. Villanus, Bernardus, Guido, & alii.

4. In locum Bonifacii successit Benedictus XI. ex Ordine Dominicano, vir apertus doctus & pius, qui pacem cum Philippo & Francis instauravit. Benedicto Clemens V. patria Lemovix ex Archiepiscopo Burdegalaensi subrogatur anno 1305, hic tumultuum Italicorum percussus, tota Italia factionibus Alborum & Nigrorum discissa, sedem Pontificiam Romanam ex urbe Avenionem transfudit, ubi annis haec amplius septuaginta. Tres vero Legatos Cardinales Romam misit, qui res Italiae administrarent. Hujus vero saeculi anno septimo generale Concilium Viennae in Allobrogibus habuit, cujus decreto Equites Templarii atrocium scelerum damnati sunt, deque illis a Philippo Rege sumptum supplicium, eorumque amplissima opera partium hospitaliaris Militibus adjudicata, partim in solum relata.

5. Rodolpho qui ex Comite Harpurgensi virtutum meritis fuerat in Imperium proventus, successit datus est Adolphus Nassovius, qui ob sequitium despectus locum dedit Alberto Austriaco, Rodulphi Imperatoris filio ab iisdem Comitibus electo, a quibus Adulfum redactus in ordinem fuit: educto nihilominus ut suam tue retur dignitatem exercitu, in acie pugnantis caesus est. Post Albertum habens Imperii rexit Henricus Lutemburgensis Dux, qui compositis in Germania rebus in Italiam proficiscitur hortante Clemente Papa, ut discordes inter se populos ad pacem, & invadentes jurium ac terrarum Ecclesiae armis ad restitutionem adigeret. Henricus qui dudum Aquisgranum coronam sumperat argenteam, Mediolani ferream accepit. Bellique longe studiosior quam pacis Italiam expilavit, & ingentibus cladibus affectit, & vicissim a populis, quos insensius persequabatur, acceptit, praesertim a Brixienibus, & Florentinis, quos Robertus Neapolitanus Rex strenue adversus Henricum oppugnantem tuebatur, quem vi bellica non poterat, sententia in eum dicta avito regno exauctoravit: quamvis ipse progenitoresque ipsius sui regni non ab Imperatore, sed a summo Pontifice suscepissent. Et Clemens quidem Pontifex Henricum officii sui, & quam dederat fidei coarguit infractorem: qui cum promississet factiones, quibus foede lacerabatur Italia, componere, factorem unius se exhiberet scilicet Guelforum, ut in oppositam, quae Gibellinorum dicebatur, omni immanitate deserviret. Neque vero ea nomina designabant sicut olim partes Pontificias aut Imperatorias: sed alias civitatum ad invicem dissensiones, quas ferro flammisque inter

inter se mutuo decernebant. Henricus postquam Emilia seu Longobardia atque Etruria populos infelicitis armis & immanibus pecuniarum exactionibus oppressit, ingressus Romam coronam Imperii auream de manu Legati Apostolici solemniter accepit, Pontifice maximo Avenione tunc degente. Indeque regressus ad pristinas hostilitates prosequendas, sive solius Dei ultione, sive ut creditum fuit, accepta de manu Dominicani Sacerdotis illita veneno hostia, vita exiit. Sed istud minus est probabile. Jam enim naturali aegritudine laborabat Henricus, antequam Sacramentum sumeret, ut constat ex relatione continuatoris historiae Prolomei Lucensis, qui tunc prope aderat: neque ullatenus veneni meminuit Joannes Villanus Florentinus, qui eodem vixit tempore, neque Albertinus Mustatus Patavinus, tunc pariter vivens, diligentissimus rerum hujus Henrici VII. scriptor. Henricus morte occubuit in agro Senensi mense Augusto anni 1313. Haud dissimili modo Subdiaconum quemdam Victoris secundi Papae Romani vitae insidiam fuisse proditur, infuso in sacrum Calicem venenato vino, cumque peracta consecratione Pontifex esset Calicem ori admotus, evidenti miraculo Deum haustum prohibuisse, & Subdiaconum repente a demone correptum proprium scelus aperuisse, ut referunt historici eorum temporum Lambertus Schafnaburgensis, & Abbas Uspergensis.

6. Est cur Medici obstupescant, qua vi quantaque celeritate, morbida corpora per contagium vel afflatum in popularibus, quos vocant, morbis, similes morbos aliis corporibus inferant, ut vel unus aeger sufficiat ad insidiosam pestilentiam regionem vel amplissimam. Atamen major subest miranda causa in animorum morbis, quamquam huc seu contagio animorum vitia, quales sunt haereses in intellectu, & perversi affectus in voluntate, sic quasi per incendium invadere populos valeant, ut nullo fere humano remedio sibi possit publici mali augmentum & propagatio: adeo ut vel unus fecleratus amplissima pervertente regna sufficiat, ut in Ario, in Nestorio, in Eutychete, in Mahomete docet deplorabilis plurium saeculorum experientia. Sic quoque astitimandum de factionibus, quibus saeculo isto, quod prosequimur, tota miserrime lacerabatur Italia Alborum & Nigrorum. Ista pestis coepit apud Pistorium Tusciae civitatem in familia Cancellariorum, ut prodit Villanus lib. 8. cap. 37. Quidam nomine Cancellarius Pistoriensis civis, coarctatus ex mercatura multis divitiis, plures etiam ex duabus uxoriis suscepit filios inter se aemulos, a quibus numerosa proles edita est, hostiliter invicem affecta tum circa bonorum divisiones, tum circa Magistraturarum ambitum, ita ut pauci sine mutuis cedibus dies transigerentur: & qui idem omnium erat nomen, alii se Albos, alii se Nigros Cancellarios indigebant. Res primum private in publicas degeneraverunt, alii se his adjunctibus familiis, omnia per vim, & pugnas, & cedes, privatim & publice gerebant. Nec non solo Pistorio contineri malum potuit, inde enim Florentiam, Pisas, Lucam, malum se propagavit, nec sola Tuscia circumscriptum est, sed universa se Italia diffudit, ut seclusa iustitia omnia per seditiones, rapinas & cedes & privatim & publice gerebantur. Pistoriensis civitas id quasi fatale habuit: Etenim jam antea universa Italia fessae factiones Gibellinorum & Guelforum suum primum intra id oppidum habuerant exordium.

7. Post Henrici mortem, discordantibus Electoribus longum intercessit interregnum: hinc eorum aliquibus Frederico suffragantibus Duci Austriae, Alberti quondam Germanorum Regis filio natu majore cognomine Pulchro; aliis vero Ludovicum Bavarie Ducem ad Imperii solium vocantibus. Ea dissensio Germaniam atroci bello discinuit. Post multa demum praelia, Fridericus acie victus & captus, infortunio suo Ludovicum ad Imperii culmen post novem interregni annos provexit. Pari quoque dissensione Cardinalium Apostolica sedes per duos annos, & aliquot menses magno Christianae Reipublicae damno & scandalo vacavit. Obiit enim Clemens V. duodecimo Calendas Majas anno 1314. & anno demum 1316. Jacobus de Olca Cardinalis Episcopus Portuensis sumpto Joannis nominis XXII. septimo Idus Augusti Summo Pontifex est renunciatus Lugduni apud Fratres Praedicatorum, penes quos Philippus Comes Pictaviensis accitus ad se Cardinales specie cujusdam consultationis incautos concluserat, ex arcano consilio, cum fratre Ludovico ejus nominis decimo cognominato Lutino, Francia Rege inito: tametsi Cardinalibus pollicitus liberam dimissionem fuisset, conclusos vero nec minus tamen discordes ad officium, ciborum subtractione, adegit.

8. Occasione dissidii inter Clementem & Ludovicum Bavarum exorti, tota Italia immensis est agitata vicibus. Ludovicus inconsulto Pontifice sibi titulum Im-

peratoris ante accivit. Pontifex eundem contumacem jure Imperii & communione fidelium excoisit: at Bavarus resumpsit Henricianorum & Fridericianorum praesentis factionibus, Gibellinas veteres resuscitavit, Mathaeum Mediolanensi civitati, Canem Scaligerum Verona, Pascherium Mantuae, Eitensem Marchionem Ferrariae, aliosque aliis civitatibus praefecit. Robertus vero Apuliae Rex Pontificis causam suis armis & prudentia fulciebat, quae tamen obsistere non valere, quo minus Ferraria Pontifici rebellis, exciso praesidio Roberti Apuliae Regis, Marchionibus Eitenibus se submiserit. Adversus istos perduellium duces, qui se Imperii Vicarios denominabant, Constitutionem Joannes edidit anno 1317. Robertum vero Imperii Vicarium per omnem Italiam excepta Genuensi ditione constituit. Edicens excommunicationis poenam tum Vicariis usurpatoribus, tum personis quae illis obedirent, simulque terris ac locis ipsis interdictionem irrogavit: declarans id, quod utique verum erat, vacante Imperio curam illius & sollicitudinem ministeriumque Romanae Sedi competere. Condiditque Ludovico Bavarum & Friderico Austriaco certam diem ad producenda jura sua coram Apostolica Sede.

9. Genuenses in fide perstantes Joannis, Auriarum & Spinularum familias Guibellinae factionis urbe sua exegerunt, eorumque aedes diruperunt. Verum ex adverso Mathaeus Mediolanensium Vicecomes ab exulibus sollicitatus, per Marcum filium suum virum acrem & bello strenuum Genuam magnis viribus obsedit. Flicsi vero & Grimaldi praecipui Genuensium duces & proceres Urbem Roberto Regi certis conditionibus dediderunt: qui accurrens ad suppetias, obsidionem solvere Mediolanenses coegit, quae fere per quinquentium terrarum marique variis eventibus perduraverat; Andronico etiam Graecorum Imperatore quascunque poterat opes obsidentibus in odium Romani Pontificis & Roberti Regis subministrante. Haec Joannes Villanus & Coelius, fideles illorum temporum historiae scriptores prodiderant.

10. Regum porro Apuliae res, ut praesens historia dignoscatur, altiori ab origine repetenda sunt. Carolo secundo, cui Claudi cognomen fuit. Caroli Andegavensis filio, multi ex matrimonio nati fuerant filii, in quibus fuit Carolus dictus Martellus, qui jure matris suae Mariae Hungariae, vivente Carolo Claudio patre, creatus Rex fuerat Hungariae. Et huic natu posterior erat Robertus. Porro Martellus vivo Claudio Patre Apuliae Rege in Hungaria mortem obierat, filio relicto Hungarici Regni successore Caroberto. Huic post obitum avi Apuliae Regis scilicet Carolo Claudio Regni Apuliae successio jure paterna representationis deberi videbatur: sed tamen Robertus ipse patris, quem Regni Apuliae, simulque Provinciae, quae est in Gallia, haeredem testamento dixerat, titulo proximitatis id regnum obtinuit tamquam defuncti Claudi filius, cum longius a Claudio distaret ejusdem nepos Carobertus: sed ad jus heredis accessit praeterea voluntas Clementis Papae V. qui Robertum & prudentia & fortitudine animi bellique peritia multo insigniorem, accepto fidei & clientelae Sacramento, (istud quippe Regnum supremo jure Apostolicae Sedi subiecerat) Avenione magna celebritate coronavit. Cojus sententiam celebrerrimi illius aevi Jurisconsulti approbaverunt, (ut ex utriusque scriptis liquet) Bartolus & Baldus.

11. Roberto Regi unica supererat neptis nomine Joanna ex unico ejus filio, qui ordine natura turbato, dum vivebat pater, ex hac luce subtractus fuerat, ingentis spei ac meriti adolescens denominatus Carolus Calabriae Dux, qui Florentinorum rempublicam periculosis temporibus maxima virtutum commendatione civiumque benevolentia rexit. Providerat Robertus tanto orbatu filio, ut Joanna neptis Andreae Hungaro Caroberti filio nuberet: quae tamen nuptiae luctuosos habuere successus, adeo fatale videbatur, ut sub omni Andegavensi progenie, huic Siculi Regni corona continua infortunia quasi gemmis & adamantinis clavis affixa essent. Dispar omnino erat conjugum istorum indoles, planeque incivilis; Joanna ex adverso annorum tunc undeviginti, ingeniosa, venusta, & affabilitate gratiosa, omnium ad se amorem alliciebat. Contigit anno 1345. ut nocte concubia improvise a conjuratis praetextu sedandae civium quorundam exorta commotionis, ex Joanne latere evocatus Andreas abductusque ad aulae podium, ab iisdem nefarie laqueo sit extinctus; ac cubicularia quaedam strepitu excita conjuratos cada-ver clam in hostio sepelire parantes conclamans, in fugam vertit. Joanna vero comperto facinore post mulieres ejulatus, universis regni Proceribus, coram ac per litteras, Clementi sexto Pontifici, & Ludovico Hungariae Regi fratri Andreae, reliquisque Christianis Principibus